

Dåpsteologi – noen viktige spørsmål

Dåpen er nødvendig

Vår kirke bekjenner i CA IX at dåpen er nødvendig. Hva mener vi med det, og hvilke konsekvenser får det? Vi blir frelst i dåpen, og tidligere sa vi i liturgien til den som nettopp var døpt at Gud hadde gjort hun eller han til sitt barn. Det er heller ikke lenge siden man trodde at udøpte barn gikk fortapt. Vi har beveget oss bort fra både denne oppfatningen og denne retorikken, men vi mener fortsatt som en luthersk kirke at dåpen er noe mer enn en velsignelse eller bekreftelse på det vi allerede har fått gjennom å være skapt av Gud. Hva med de som ikke er døpt? Hvis dåpen er nødvendig, hva er det de som ikke er døpt ikke får? Det er en utfordring å kommunisere dette på en god måte, uten at vi beveger oss mot et metodistisk dåpssyn. Det kan være lett å si at Gud er alltid større, for å unngå å gå innpå det som er utfordrende, men vi må samtidig si at det er en grunn til å døpe, det er noe som står på spill.

Et annet spørsmål i denne sammenhengen er om dåpen alene er nok til frelse? Er alle døpte som senere har gått bort fra troen allikevel frelst? Dåpen er en engangshendelse, den blir ikke gjentatt. Den er samtidig starten på en prosess som varer livet ut der man utvikler forholdet til Jesus, lever i dåpens nåde, og stadig må påminnes det man har fått i dåpen.

Dåp og tro

Vi må si noe om sammenhengen mellom dåp og tro. Vi er en barnedøpende kirke, og det sier noe om hvordan vi ser på troen som noe uten kognitive krav. Styrken på troen har ingen sammenheng med dåpens virkning. Det finnes foreldre som ikke vet om de kan døpe sine barn fordi de ikke tror de har en tro som er sterkt og tydelig nok. Dette er det viktig at vi kommuniserer godt om. Her kan man observere en forskyvning i forhold til nattverden, som tidligere var noe noen ikke kunne delta i på grunn av svak tro eller andre forhold. Nå går «alle» til nattverd, også små barn, mens man er blitt mer reservert til dåpen. Nattverden er fellesskapsorientert, det er noe vi gjør sammen, selv om vi skjønner like lite av hva den innebærer. Dåpen hører også til i et fellesskap, og denne fellesskapstankegangen må det kanskje knyttes an til i større grad. Troen er en gave, Gud har valgt oss først, og den enkelte bæres oppe av fellesskapets tro.

Dåpen som sakrament

Dåpen er et sakrament, en hellig handling. Hva betyr det? Det er en handling der det skjer noe i og med selve handlingen, samtidig som den peker ut over seg selv. Dåpens vann er ved Guds ord «en nådens kilde» som gir del i frelsen gjennom den handlingen som skjer, samtidig som det peker ut over seg selv mot en frelse som man ennå ikke har fått fullt ut del i. Gud «tilgir oss vår synd, frelser oss fra dødens makt og gir oss løfte om det evige liv». Dåpsliturgien forteller oss videre at «den allmektige Gud har i dåpen gitt deg sin hellige Ånd, født deg på ny og tatt deg inn i sin troende menighet. Gud styrke deg med sin nåde til det evige liv». Liturgien sier hva slags teologi vi har rundt dåpen, hva vi tror skjer. Det er noe avgjørende som har skjedd i og med selve handlingen, det er noe nytt i forholdet mellom den døpte og Gud, samtidig som den er tegn på en prosess som varer livet ut og inn i det evige liv. Vi har fått et oppdrag fra Jesus selv: «Gå derfor ut og gjør alle folkeslag til disipler: Døp dem til Faderen og Sønnen og Den hellige ånds navn, og lær dem å holde alt det jeg har befalt dere». Menighetens og kirkens oppdrag er ikke ferdig med dåpshandlingen, det prosessuelle kommer også til uttrykk i det hellige ansvaret som er gitt både foreldre,

faddere, menigheten og hele kirken for «å vise omsorg for dem, be for dem, lære dem selv å be og hjelpe dem til å bruke Guds ord og delta i den hellige nattverd, så de kan leve og vokse i den kristne tro».

Livet i dåpen

Det er vanskelig, om ikke umulig, å si fullt ut hva dåpen egentlig er, det er et under og et mysterium. Vi må allikevel si noe om hva vi tror skjer, hvorfor vi døper. Vi får del i frelsen i dåpen, men det er vanskelig å sette ord på det som er en realitet av synd og skyld, og faren med å gå fortapt hvis man ikke er døpt. Vi tror at i dåpen så dør vi og oppstår med Kristus, noe som blir illustrert i at dåpsbarna blir løftet opp etter dåpshandlingen. Vi fødes på ny, vi kler oss i Kristus, vi tar imot Guds Ånd og vi lever i og av nåde. Alt dette er noe vi tror er en realitet, samtidig som det er våre forsøk på å sette ord på noe vi ikke forstår. Vi blir knyttet sammen med Jesus, og enheten med ham er noe som gir oss noe både her og nå og i et eskatologisk perspektiv, og kan være lettere å forstå og kommunisere enn noe av det andre som er å si om dåpen. Det kan også være grunn til å trekke fram adopsjonsmotivet i større grad, og vise at både dette og død og oppstandelsesmotivet er bærende elementer i dåpen.

Livet i dåpen er et liv i felleskap med Jesus, men også i felleskap med hel kirken. Man blir del av et felleskap som gir trygghet og forankring, som også går ut over seg selv for å løfte opp noen sannheter og verdier. Man står sammen i en bevegelse med et oppdrag, som sier ja til Gud, og samtidig sier nei og kjemper mot det som bryter livet ned. Som kirke må vi kunne si noe om hva det betyr å være døpt og en kristen i verden, som med sin praksis og livsførsel skal stå imot det som er mørkt og som trekker ned.